

Prenumeration kan ske å Tjänarinneföreningens exp., Grevturgatan 20 C. Pris för helt år 40 öre. Lösnummer 10 öre.

Tjänarinne-Bladet 1908

utkommer i likhet med föregående år 4 gånger.

Prenumeration kan ske i Stockholm på Tjänarinneföreningens expedition Grevturgatan 20 C, och i landsorten genom att till samma ställe med postanvisning insända 40 öre och tydlig adress.

Återförsäljare av tidningen erhålla 20 % rabatt och den som skaffar 10 prenumeranter erhåller själv tidningen gratis.

Stockholms Tjänarinneförening

avhåller ordinarie möte 2:dra, och offentligt 4:de, torsdagen i varje månad kl. 9 e. m. å lokalen Grevturgatan 20 C.

Nya medlemmar kunna då ingå i föreningen, varjämte anmälan kan göras alla dagar på expeditionen.

Gävle Tjänarinneförening

har ordinarie föreningsmöten 2:dra tisdagen i varje månad, och syföreningsmöten 4:de måndagen i varje månad.

Inskrivning av nya medlemmar kan ske även vid syföreningsmötena. Tjänarinnor i Gävle: agitera bland edra kamrater för anslutning till eder förening. *Styrelsen.*

Tjänarinnor!

Då ni ämna byta platser, anmäl eder alltid först på **Tjänarinneföreningens platsanskaffningsbyrå**, Grevturgatan 20 C.

Ingen inskrivningsavgift, billig förmedlingsavgift.

Sammanslutning ger styrka.

Vad beror det på att kvinnorna i stort sett inom alla arbetsområden har det så mycket sämre än männen? Jo, det beror på att kvinnorna ej förstå nödyändigheten av att sammansluta sig. Och vad som är ännu sorgligare, det är, att de allra flesta av dem som ha förstått ännu alltjämt stå utanför de organisationer det vore deras plikt att tillhöra. Frågar man dessa varför de ej tillhöra sin förening, får man i de allra flesta fall — åtminstone bland tjänarinnorna — till svar, att de ha så liten tid, de skulle ändå inte kunna göra något för föreningen. Nu är det ju sant att tjänarinnorna ha liten tid för sina egna intressen, i bästa fall en stund på söndagen och en vardagskväll i veckan, men detta behöver ej vara ett öoverstigligt hinder. Den som tillhör sin fackförening är solidarisk med sina kamrater, även om hon är förhindrad att närvara vid alla föreningens möten, och genom att betala sin årsavgift stöder man ju föreningen ekonomiskt. Dessutom kan man arbeta på så många sätt: man kan agitera bland sina vänner och kamrater, man kan sälja några biljetter till en

fest eller ett möte, man kan sälja tidningar o. s. v. Det är nog snarare brist på intresse, på plikt känsla och förståelse för sammanslutningens stora betydelse än brist på tid, som är orsaken till att det stora flertalet av kvinnorna icke äro organiserade.

E. A.

I skogen.

(Ur Djupet av Leon Larsson.)

Kom, min vän låt oss vandra till skogarna ut ifrån gatornas hårda musik, för att ströva där ute en enda minut långt i fjärran från sotig fabrik.

Där i skogarnes dunkel det susar en vind som är romättad, kylig och sval, och som svalkar så gott kring min brännande kind, när vi ströva i skogarnes sal.

Och därute min vän vill jag höra din röst, ty ditt ord det kan göra mig väl, och din sång den kan skänka mig lisa och tröst och driva allt sjukt ur min själ.

Och för stunden jag glömmar all smärta och ve, att allt annat är tröstlöst och grått, och jag tänker, att du är en drömmarnas fé som mig leder till sagornas slott.

När i drömmen vi vandra bland blommar och strå, uti skogarnes pelarerad, se, då vet jag att något kan finnas ändå, som kan göra mig yster och glad.

Operasoarén för fackskolan.

Till förmån för den yrkesskola för kvinnliga tjänare, som man så lifligt önskar skall komma till stånd, gafs i tisdagen den 28 april på operan en musikalisk-dramatisk soaré.

Det var skådespelerskan fru Augusta Lindberg, som gripit verket an med ordnandet af denna föreställning och med outtröttlig energi fått färdigt det hela. Ingen, som icke är inne i dylikt, anar vad det vill säga, att bland de mycket upptagna musik- och teaterkrafterna finna medverkande, hvilka ofta icke själva veta, om icke något i sista stund kan hindra dem, att välja program, att samla till inövande, att själv mitt under allt detta skapa en ny och betydande roll. Bakom fru Lindbergs ledande av soarén ligger ett uppoffrande arbete, för hvilket alla, som intressera sig för ändamålet, icke kunna vara henne nog tacksamma.

Programmet var rikt och omväxlande, man tycker det bort locka en talrik publik. Tyvärr var dock salongen icke alldeles fullsatt.

Aftonen inleddes med den lilla enaktaren »För tidigt», författad af Anders de Wahl och spelad af honom och Astrid Torssell, som ett glatt improviserande, som en rolig lek, som fullständigt drog publiken med sig. Konsertavdelningen börjades med sång av hr Gentzel, var-efter följde utomordentligt fint utförda violinnummer av hr Runnqvist, accom-pagnerad av fröken Märta Ohlson.

Duncanbaletten »Iphigenia i Aulis» dansad av studenter från Stockholms högskola, inövad av fru Gerda Holzhausen, som själv utförde en däri inlagd satyrdans, var litet svårtydd. Naturligt nog inflöto i denna dans av till grekiska flickor klädda unga män en del parodiska moment, men danskickligheten och dräkterna gjorde dock det hela ganska vackert, och bifallet var livligt.

Till sist spelades »Imperia», vers-drama i en akt av Sven Lidman, vilket säkert var den del av programmet, som mest lockat, då dramat icke förut är givet, ehuru det är känt sedan det för någon tid sedan utkommit i tryck. Denna heta och färgmåttade skildring från Renässanstidens Rom visade sig vara livfull och stark från scenen liksom vid läsningen. Det är endast skada, att alla de glödande bilderna, de våldsamma utbrotten äro nästan lika kraftiga i början som i slutet av stycket. Det kloka sparandet, den så nödvändiga dramatiska stegringen saknas, och utförandet för-svåras härigenom i hög grad.

Fru Lindberg och hr Klintberg och hr Ivar Nilsson stodo härvid bredvid varandra som de tre huvudfigurerna, Imperia, kurtisanen, den romerske ädlingen och den äldre kardinaten. Det är icke alla dagar man kan få se och höra så fullödiga renässansmänniskor, som dem fru Lindberg och hr Klintberg gäfvö i denna framställning, och det fordras hr Nilssons begåvning för att i en så skröplig gestalt som kardinalens kunna ingjuta så mycken andlig kraft. Främst står dock fru Lindberg, praktfull som den

ståtligt sköna Imperia, stolt och o-betvinglig som poeten velat henne med sin klara och självfulla diktation finnande uttryck för allt det brusande talet såväl som för de milda slutorden, som lagts i rollen. Det vore skada, om man icke mer finge se denna framställning. En ung målare spelades av hr Molander, och en Winge gjorde vackert en liten pageroll.

Till var och en av de uppträdande är man skyldig tack för den möda de så välvilligt gjort sig.

H. S.

Också en förmån. Herrn i huset: — Kära Lisa, i 25 års tid har ni verkat hos oss med flit, trohet och uppoffring! Vi betrakta eder hädanefter såsom tillhörig familjen — från och med denna dag har ni ingen lön!

Franska jungfrur.

Paris i mars 1908.

Vid femton års ålder vallade hon får i Auvergne, vid sexton finna vi henne i Paris som ensamjungfru med trettio francs lön i månaden. Hon har på mellantiden »dresserats» ett par veckor av någon i Paris boende kvinnlig släkting och kan nästan hålla sopkvasten rätt och bona ett golv. Allt-eftersom matmodern lyckats uppfostra henne, ökar hon sina löneanspråk för att vid några och tjugu vara en skicklig ensamjungfru med en femtio, sextio francs i månaden. Och gudarna vete om hon ändå inte tycker sig göra sitt husbonde folk nära nog en nåd genom att inte lämna dem för att bli kokerska.

Eller ock stannar hon litet längre i hembygden och går igenom någon fortsättningskurs i sömnad och debuterar med en 40 à 50 francs som femme de chambre, vilket namn omfattar såväl husjungfru som kammarjungfru. Som ensam femme de chambre har hon att med hjälp av en städfru hålla våningen i ordning, hålla fruns garderob i stånd och servera, under det att diskningen faller på kokerskans lott. Finnas två femmes de chambre, svarar den första mot kammarjungfrun, den andra mot husan.

Att vara kokerska i ett fint kvarter är dock det mest inbringande — kanske näst efter att vara kammarjungfru hos en kokott. — Kokerskan, le cordon bleu, som hon kallas efter det blåa ordensband, någon kunglig mätress en gång av landets härskare utbad åt sin »kokkepige», har vanligtvis kostat på sig en grundlig utbildning, antingen i någon restaurang eller vid den skola, som »Le cordon bleu», kokerskeföreningen, upprättat. Men så tar hon snart igen utgifterna. Utom lönen, som varierar mellan 50 och 100 francs, har hon av fournisörerna procent på allt hon köper, inte bara den sou pour le franc (5 procent), som tjänstfolket förr allmänt hade, utan

ofta en av henne själv dikterad procent, som lägges till matpriserna på husbondefolkets räkning. Ensamjungfrun i de mindre eleganta, men dock »borgerliga» kvarteren, har numera ingen procent, men däremot kontant nyårgåva hos slaktare, char-kuterier o. s. v.

Detta är emellertid överklassen bland Paris' »tjänande systrar». Den mer eller mindre förmögna medelklassfrun sköter som regel sitt hushåll själv med biträde av en hjälphustru. Men är hon riktigt ekonomisk, så har hon en »liten jungfru». Denna kommer, om herrskapet, som ju ofta händer, är »filantropiskt», från fattigvården. Hon har till sitt trettonde år varit utackorderad på landet, där hon väl fått göra nytta för sig, men dock av det friska utseendet att döma haft det jämförelsevis bra. Men nu skall hon göra nytta för sin lön, 10 à 15 francs, av vilka genom fattigvårdens försorg hälften insättes på en sparbanksbok att lyftas vid 21 år. Jag har sett tretton- à femton-åringar ha fyra rum och kök att städa dagligen, bädda och sköta ett par barn, utan att någon skandaliseras däröver. Och själva äro de för unga för att göra en nyttig revolt och »uppfostras» av sina mat-mödrar lika väl som den rättänkande medelklassmatronans »lilla jungfru» redan blivit det hos »de goda syst-rarna». Denna sistnämnda är tjuguetått år innan klosterbarnhuset släpper henne ur sina klor, utsliten av linnesöm, utan en sou i fickan, men med en vacker linneutstyrel. Intellek-tuellt och moraliskt står hon ungefär på samma nivå som fattigvårdens tret-tonåring, fysiskt sämre och behandlas lika. Detta är tjänarinneproletariatet, som i långa år slavar för en 20, 25 francs och nog aldrig kommer över de 35. Deras frihet är naturligtvis också på det strängaste kringskuren, då de bo i herrskapets våning.

Härmed äro vi inne på en av de största olikheterna i den franska och den svenska jungfruns ställning: fransyskan bor ej (såvida hon inte är barnjungfru) i våningen. Varje väl inrättat hus har översta våningen inrättat till jungfrurum, som mot 100 francs pr år stå till hyresgästernas disposition, men som annars uthyras till högre pris. För min uppfattning, som inte tar saken ur ensidigt svensk husmoderssynpunkt, ha vi häri alldeles obetingat ett steg mot ett bättre sakers tillstånd. Jungfrun blir på detta sätt icke en familjeslavinna med obegränsad arbetstid. Då hon slutat dagens arbete med middagsdisken kl. 8, 9 eller halv 10, är hon en fri människa, som gör vad hon vill; om ni tillfälligtvis kommer till en bekant fram-åt 10-tiden, vilket är en mycket korrekt visittid, skall ni undantagsvis få se, att »monsieur» själv öppnar åt er. Hon kan ta emot vem hon vill utan att hennes fru behöver ondgöras över »bröder», som skräpa i köket. Men moralen, utbrister antagligen lä-

saren. Jag har aldrig märkt att den franska jungfruns moral står lägre än den svenskas. Den franska jungfrun har nästan alltid givit sin tro och loven åt någon ung man från hembygden och snålar och spar för att kunna snarast möjligt få ihop sin "magot", styvern på kistbotten, som skall tillåta henne att få ett vackert spegelskåp och äkta valnötssäng. Och den fävtiska jungfrun har åtminstone den fördelen att bli "förförd" av sina likar på den sociala trappstegen. Kusken eller bodbiträdet eller vad han nu skall vara gifter sig förr eller senare med sin käreasta, under det att vår svenska överklass-son, som förför sin egen eller sina grannars "pigeschers", som regel inte ens ger henne de lagstadgade 6:50 i barnuppfostringsbidrag.

Den allt omfattande "policering", som utmärker alla förhållanden härute har naturligtvis satt sin stämpel även på förhållandet husbonde och tjänstefolk emellan. Jungfrun vet att hon har rätt till sin frihet varannan söndag från storfrukosten till kl. 12 på natten, hon vet att hon har rätt till en månads lön som nyårsgåva, och att hon "har rätt" till de av sin husfru avlagda kläder, som hon kan begagna. Hon är van att bli behandlad med hövlighet — det franska språket är ett hövligt språk. Och trots det förtroende den franska frun ofta visar sin tjänstflicka, vet denna alltid mycket bra sin plats — är alltid diskret.

Vad som mest frapperat mig är det devouement, den praktiska hängivenhet, som den franska tjänarinnan visar då hon är någon längre tid på samma ställe. Jungfrun som i själ och sinne inte begär bättre än att få fruns klänning, vägrar att ta emot den — därför att den ännu är förny. Hon försvaret husets intressen mot alla utomstående, hon intresserar sig för att se "madame" väl klädd och transformerar sig till den ändan till sömmerska, modist, finstrykerska. Hon lappar, lagar och piffar upp.

Men förr eller senare kommer den dag då matmodern ej anser sig kunna öka månadslönen i jämnhöjd med sin trogna jungfrus fordringar — den enda punkt, på vilken denna är oöveklig — trots det att hon ej tvekar ett ögonblick att erbjuda sin fru att låna av henne, om hon tror frun vara i en tillfällig knipa!! Hon säger alltså upp sig "till om åtta dar" och begär sitt betyg, vilket frun icke kan vägra henne. Detta innehåller oftast ett stereotyp: "Mademoiselle X. har varit i min tjänst från den dagen till den och jag har ej haft anledning till annat än belåtenhet. Jungfrun bär detta papper till poliskommissarien, som påsätter sitt visé efter att hos husbonden ha efterhört att denne vidkännes signaturen. Och så går hon till sin nya plats. En duglig jungfru går nämligen nästan aldrig från sin plats, utan att genom någon av sin matmors förmiddag ha skaffat sig en ny sådan. Bagare och slaktare äro tjänsteförare i så stor utsträckning, att de

föra bok över sina kunder av detta slag. De ha den fördelen att vara gratis för båda parterna. De vanliga privata platsanskaffningsbyråerna äro det numera för tjänstefolkets del, under det husbonden får betala en efter byrå växlande procent av månadslönen. Jungfrun skickas av byrån till den sökande; befinner hon lämplig får hon lämna sina betyg hos "frun", som ger henne en "Gudspenning", 5 eller 10 francs, som jungfrun måste efterlämna för att återfå sina betyg, om hon ej antages på grund av de upplysningar frun om henne inhämtat. Härvid är att märka att fransk rättspraxis icke medger husbondefolket att giva några obestyrkta illvilliga upplysningar, som kunna anses hinderliga för jungfruns borgerliga näring. I en på sitt sätt celeber process för ett par år sedan dömdes en fru till 500 francs böter därför att hon upplyst en spekulant om att hon satt jungfrun på porten, sedan hon fått bevis på att denna bestulit henne. Frun hade emellertid velat vara beskedlig och icke stämt flickan.

En plats finnes emellertid, dit en respektabel jungfru ej går. Det är till de kommunala platsanskaffningsbyråerna. Anledningen torde till stor del ligga däri, att dessa endast fordra att den sökande skall äga en adress och icke vara medborgerligt förtroende förlustig, men för övrigt inga betyg eller upplysningar fordra, vilket däremot de privata byråerna göra. Att vända sig till den kommunala byrån har på så sätt kommit att bli något misskrediterande. En annan mera tillfällig anledning är den att de kommunala platsanskaffningsbyråerna ligga endast i de fattigare kvarteren, där verkliga jungfrur äro en okänd lyx.

I dessa kvarter och på dessa byråer finna vi däremot hjälpfrun, "städet" i sin franska form. Den franska medelklassfru, som inte tänker bara på billigheten utan även litet på arbetets kvalitet, har i stället för den "lilla jungfrun" en femme de ménage, en hushållshjälp. Denna betalas pr timme, 25 à 40. t. o. m. undantagsvis 50 centimer, och arbetar vanligtvis från kl. 8 till 12, då hon bör ha städat och lagat stora frukosten, för att sedan ägna eftermiddagen åt sitt eget hem. Systemet i fråga är så genomgående, att det knappast finnes någon fransk arbetarhustru, hur god hennes mans lön än må vara, som inte har ett extra "hushåll". Det lämpar sig även särdeles väl för franska förhållanden, då mannen oftast på grund av de långa avstånden mellan arbetsplatsen och hemmen äter sin frukost på någon restaurang.

Till slut ett par ord om familjearbeterskornas fackföreningsväsende. Vi finna kvinnliga medlemmar i diverse fackföreningar. Krögarjungfrurna, en parisklass på gränsen mellan familje- och restaurangtjänst, ha egen fackförening om 2,000 medlemmar, som emellertid uteslutande tjänstgör som platsanskaffningsbyrå och vilken

som sådan gör mycken nytta. Jungfrurna på småhotellen återfinna vi i en annan fackförening, och kokerskorna göra gemensam sak med charkuteriarbeterskor o. d. De enda som förete ett verkligt intresse för de syndikala strävandena äro les femmes de chambre. Dessa utgöra över hälften av den nyligen bildade familjearbetsfackföreningens 1,200 medlemmar. Återstoden utgöres av hovmästare, betjänter o. dyl. Den ständiga sekreteraren är kvinnlig och det är de kvinnliga medlemmarna, som hittills visat sig som de mest energiska. Det mest typiska för denna fackförening är för övrigt, att den är bildad på basis av ett ganska ideellt yrkesintresse. Av föreningens medlemmar äro inte en enda utan plats, alla ha goda löner, 70 francs som minimum; föreningens ändamål är att genom på alla sätt bedriven propaganda få parlamentet att utsträcka arbetarlagstiftningen även till samtliga familjearbetslagstadda arbetstid, övertidsbetalning, söndagsvila. Fackföreningsmedlemmar na åligga att signalera lediga platser, och i vår öppnar föreningen tre eleganta platsanskaffningsbyråer i stadens finaste kvarter, avgiftsfria för såväl husbonde som platssökande, den senare må vara medlem eller ej. Dylikt kan föreningen orka med, då den har en efter franska förhållanden synnerligt hög medlemsavgift, en francs i månaden.

Signe Garling-Palmér.

(Framtiden.)

Ordningsregler för köket.

Vad som alltid bör finnas i ett kök är tillräckligt med kärl för olika ändamål. Kopparn skall vara väl förtent, och alla kokkärl rena och fina såväl utvändigt som invändigt. Man får vara mycket noga med att ej använda emaljerade kokkärl sedan emaljen börjat bli skadad, emalj är mycket farlig om den blandar sig med maten.

Kaffe pannan bör göras ren varje dag, om kaffet skall bli godt och välsmakande. Det är viktigt att allt som skall användas till mat är friskt och rent.

Man bör alltid tvätta sig om händerna innan man börjar med matlagning, vatten ha vi god tillgång på här i Stockholm och tvål bör aldrig saknas i ett kök.

Vad som bör undvikas är att heta kastruller och pannor tagas med förkläden och handdukar som därvid lätt brännas och nedsmutsas, det skall finnas så kallade grytlappar i alla kök.

Köket städas vanligen efter middagsdiskningens slut. Det torde vara af intresse för hela familjen och icke minst för den som skall utföra arbetet i köket att där alltid är fint och propert.

S. J.

Nej, aldrig!

*Nej aldrig, nej aldrig skall vintern förfrysas
ett träd som med levande rötter när
djupt, djupt ner i jorden och bidande står
och längtar med hela sitt väsen mot vår.*

*Och mörkret, vad dolska försåt det må hysa,
ej släcker en flamma, som tänts för att lysa
i mörkret, i stormen så långt den förmår.*

*Jag är väl ej ensam, vi äro väl många,
som vattna och värda det trädet tillsammans,
som draga till flämtande kämpande flammen
allt bränslu vi samlat på vandringar långa
all glöd som vi räddat från ungdomens bål.*

*Jag är väl ej ensam att mura och timra
den mäktiga borg och det härliga mål,
som alla vi längtare ständigt se skimra
i drömmen helt nära, högt upp vid den rand
där solen går upp över framtidens land.*

*Vi äro väl många, vi äro väl flera
som enigt stå kvar än som fegt desertera
som segt hålla ut än som tröttna och gå,
som raskt hugga i än som tvekande stå.
Och härskar än mörker och is och snö
ruvande tungt öfver strand och sjö,
och grönskar ej trädet som borde det grönska
och brinner ej flammen så klart som vi önska,
och reses ej borgen så högt och så snabbt
som alla vi längtare vilja och kräva —
nej aldrig, nej aldrig vi skola ge tappet,
nej aldrig vi svikta och tröttna att sträva,
så sant som var vinter blir strålände vår,
så sant som till sist det blir sommarn som vår!*

(Soc. Dem.)

Karl-Erik Forsslund.

Radbandet.

Länge hade vi redan gått omkring i klostret och tagit alla sevärdheterna i betraktande. Kyrkan, helgonbilderna, alla relikerna, som inte gjorde det minsta intryck på min kätterska själ, emedan jag naturligtvis var övertygad om, att den lilla träflisan i det dyrbara krucifixet intealls förskrev sig från Christi kors, och att den heliga jungfruns kjortel säkert tillhört en helt vanlig dödlig, samlingsrummet, de små cellerna, vilka med sina vitrappade väggar och högt belägna fönster kommo mig att ryssa, som om jag sett ett fängelse, — allt detta hade med ofantlig älskvardhet visats oss, och nu kommo vi in i biblioteket. Det var en stor sal med hyllor från golv till tak och tunga ekmöbler, men jag tyckte där var kallt och dystert, de litterära skatterna intresserade mig ej, och jag smög mig därför obemärkt bort för att andas ut i trädgården. Hela besöket hade berett mig en stor missräkning.

Ett nunnekloster! Huru hade det ordet icke väckt till liv alla fantasier från den tid, då jag som 14-årig tös slukade romaner i oändlighet. I vårt protestantiska land är tanken på nunnor nästan ovillkorligen förknippad

med någon sägen om olycklig kärlek, brutna eder eller grymma föräldrars maktspråk. Religiös hänförelse kom också någon gång i fråga, men givetvis mera sällsynt. Därför var det ej utan en viss bävan jag nu inträdde i denna "fristad från jordiska kval, där varje krossat hjärta finner ro och frid". Forskande hade jag betraktat systemen, som öppnade porten, för att i hennes drag söka läsa en sorglig kärlekssaga. Det lyckades dock ej, ty portvakterskan, som tycktes vara några och femtio år, hade ett skinande och glatt ansikte, vari ej ett veck mellan ögonbrynen eller ett smärtsamt drag kring munnen talade om i bitter förtvivlan genomvakade nätter. Jag blev litet snopen, förstås, men lät ej avskräcka mig i mina psykologiska studier, därför att det första försöket misslyckades. Då vi kommo in på gården öppnades just dörrarna till kyrkan, och nunnorna kommo ut. Alla dessa lika dräkter verkade så förvillande på mina synnerver, att det skulle varit mig omöjligt att särskilja den ena från den andra. Om någon av mina personliga vänner befunnit sig i denna skara, hade jag helt säkert ej märkt det. I alla dessa ansikten sökte jag fåfängt efter något uttryck, som kunde fångla min uppmärksamhet. Med undrande nyfikenhet betraktade de främlingarna, somliga blott ett ögonblick, medan de passerade förbi oss, andra åter tycktes ej ha någon brådska, utan stodo stilla, granskande oss från topp till tå. Sedan mina ögon nu vant sig vid denna mångfald av kåpor och dok, började jag så småningom åter kunna reflektera över, vad jag såg. De flesta av nunnorna voro äldre kvinnor med långsamma rörelser, även om ansiktsuttrycket och ögonen voro livliga. Somliga pratade ivrigt med varandra, och av deras blickar kunde man gott förstå, att vi voro föremålet för deras samtal. Några yngre flickor närmade sig livligt och tycktes yterst intresserade av våra toaletter och isynerhet av hattarna. De hade troligen ej så länge burit runnedräkten, att icke deras tankar ännu hängde litet fast vid denna världens fåfänglighet. En och annan gick brådska över gården och försvann i en port, som jag fick veta ledde till sjuksalen. Mina blickar följde dem med större intresse än de övriga. Vilken vacker uppgift fyllde icke dessa här i livet! Blott en liten stund undnade de sig att fullgöra sin andakt, sedan skyndade de åter att sprida lindring och tröst bland de stackars febersjuka.

— Ha ni många patienter nu? frågade jag.

— Nej, inte för närvarande, svarade portvakterskan, men det är storrengöring i sjuksalen och vi ha ett par gummor från staden till hjälp, och dem måste man minsann se efter. Så snart systrarna gå i bönen, göra de latmaskarna ingenting. —

Ja, det var början av mitt besök, och fortsättningen blev ungefär lika-

dan. När jag nu satt i trädgården under ett blommande akacieträd, undrade jag, om alla människor skulle känt sig lika besvikna i mitt ställe, eller om jag hade haft för stora förväntningar på livet i ett kloster. Ej ens någon andäktig fromhet kunde jag finna. Korstecknet gjordes mekaniskt, tyckte jag, och när jag såg radbandets kulor glida mellan systrarnas fingrar fick jag mina starka tvivel, huruvida de verkligen tänkte på vad de gjorde. Vore det för resten så underligt, om det blev mekaniskt till slut, sedan de hållit på därmed dag ut och dag in i 10, 20, 30 år kanske? Jag undrade, vad som förmått de flesta av dessa kvinnor att gå i kloster, och jag tänkte omedvetet på ett uttryck, som jag ofta hört hemma i Sverige, när det varit tal om den eller den förlovningen: "För att bli försörjd"! Var då detta ett yrke som alla andra? Kunde man tänka på att bli nunna på samma sätt, som man tänkte på att söka plats på ett kontor eller att lägga in en ansökan för att komma in på det eller det "Hemmet för — —"? Det var så meningslöst allt detta. Jag kände mig nästan förargad över hela besöket och önskade, att vi väl vore härifrån igen. Det var nog likadant innanför klostermurarna som utanför dem. Då träffades mitt öra av några toner ur en liten sång, som jag hört sjungas i den pension, där vi bodde. Ovillkorligen reste jag mig upp och såg då, att blott ett par steg ifrån mig satt en ensam nunna. Några rosenbuskar hade helt och hållet dolt henne för mig, och jag hade varit så inne i mina funderingar över klosterlivet, att jag ej märkt, när hon kom. Jag stod stilla och betraktade henne. Hon satt orörlig med blicken riktad ut i fjärran, som om hon ej hörde till denna världen, hennes fingrar omslöt radbandet och läpparna rörde sig blott helt obetydligt, medan hon sjöng de tre verserna av den lilla sorgliga visan:

"De stunder som jag var med dig
Ett pärlband likt med sällsynt glans
Mig tyckas, och jag täljer stads
Min bittra saknads rosenkrans.

Var stund en pärla är, en bön
Att sargat bröst må finna frid.
Men när mitt radband jag läst ut
Ett kors är fast därvid.

O, minne, som ger fröjd och kval!
O, bitter sorg för allt jag mist!
Jag kysser varje pärla, tills jag lär
Att kyssa korset, älskade, till sist."

Hon sjöng så sakta, att det skulle varit mig omöjligt att urskilja orden, om jag ej kunnat dem utantill. När sången var slut, släppte hon den kula hon höll, och tog den nästa utan att flytta sin blick eller ändra sin ställning, men det kom ett ljust leende som ett återsken av svunnen lycka över hennes drag, så att hon blev riktigt vacker. Den ena kulan efter den andra gled mellan hennes fingrar, och

jag kände mig åter nära att bli förargad. Inte läste hon några böner, därpå var jag säker, varför skulle hon då fingra på radbandet? Nu hade hon kommit till den sista kulan; hennes hand grep om det stora korset, hon reste sig upp, betraktade det länge och tryckte det sedan till sina läppar. Äntligen fick jag då se verklig andakt. En lättadens suck undslapp mig, som om jag blivit befriad från en tung börda, men i samma ögonblick hörde jag abedissan komma i sällskap med de andra damerna från pensionatet. Den unga nunnan ryckte till vid ljudet av deras röster, och då hon i detsamma blev mig varse, fäste hon en skrämd blick på mig samt avlägsnade sig hastigt. Jag närmade mig det övriga sällskapet, som ej hade ord nog att prisa allt, vad de sett, och all den vänlighet, som visats dem. Vi återvände till staden, var och en talande om det, som intresserat henne mest, men jag förblev tyst. Bilden av nunnan, som jag sett i trädgården, stod för mig hela dagen, och då jag somnade på kvällen, ljöd ännu hennes melankoliska visa i mina öron.

*

Hur länge jag hade sovit, vet jag ej, men jag väcktes av, att jag hörde mitt namn nämnas. Den unga nunnan från klostergården stod framför mig. Månen sken rakt in i rummet och belyste hennes bleka drag och feberglänsande ögon. Hon var klädd i sin vita klosterräkt, men docket hade glidit ned och det ljusbruna håret föll i mjuka vågor åt bägge sidor. Det var något spöklikt över henne, som skrämde mig. Huru hade hon kommit hit? Hon måste vara febersjuk, eller kanske hon gick i sömnen. Jag sträckte ut handen efter ringklockan för att kalla på hjälp, men i samma ögonblick sade hon med sin milda stämma:

— Bliv ej rädd för mig och ropa ej hit någon. Jag skall gå igen lika tyst och obemärkt, som jag har kommit. Då jag såg dig i trädgården i dag, kände jag, att jag måste tala med dig, och därför smög jag mig hit. Jag ville bedja dig att ej berättas för abedissan om mitt vackra radband, ty hon säger, att jag ej har rättighet att ha ett radband, som är olika de andras. Ser du, deras äro av gråa träkulor, och korset är också av grått trä. Därför äro de så lätta och gå ej sönder, men mitt är av dyrbara pärlor och stenar, och korset är en svart diamant. De ville ej tillåta mig att ha det kvar, men jag kunde ej skilja mig därifrån, ty varje pärla, varje sten är ett minne från den tiden, då jag ännu levde, och nu, när jag är död, vilja de ta ifrån mig minnet. Abedissan säger, att jag ej ens har rättighet att minnas. Kan du förstå det? Till slut målade jag pärlorna, stenarna och korset med grå färg och nu äro de nöjda, alla de andra döda där borta. De tro att jag läser mina böner vid samma träkulor som de själva, och veta ej huru tungt sorgens

kors är. De kunna ju ej se skillnad på ädelstenar och träbitar. Men jag förstod, att du såg det i dag, därför har jag tvättat bort färgen och kommit hit för att visa dig det.

Radbandet gnistrade i mänken och det svarta korset tycktes så tungt, att jag fruktade träden skulle brista. Hon tog de första kulorna och lät dem glida mellan fingrarna. De voro vita pärlor, som på sin klara yta återspeglade allt, som omgav dem.

— Det är minnen från min barndom! sade hon vemodigt. Den tiden, då livet låg så ljus framför mig, att jag ej ens kunde skönja den minsta skugga. Det är mycket länge sedan. Därpå följde bekymmersamma år. Från dem är denna pärla. Den är nog lika vit som de andra, men den har mistat sin glans genom min mors tårar, vilka ofta föllo på den, när sorgen blev henne för tung att bära. Denna mörka pärla är minnet av min fars död. Jag var då nästan barn ännu och kunde aldrig riktigt fatta, att han hade gått bort. — Se'n komma flera färglösa pärlor; det var många strävsamma och dock innehållslösa år. — Här ser du en blå turkos — en gåva av en väninna, som jag höll mycket av. Här är min första ädelsten. Den var röd, när jag fick den; jag var då blott 15 år. Så småningom har den blivit allt ljusare, och nu är den endast blekt skär. Sedan kommo många blåa, röda och gröna pärlor, allt minnen från glada ungdomsdagar. Denna gula pärla var vit, när jag första gången såg den, åtminstone tycktes den mig så. Den är minnet av en väninna, som missbrukade mitt förtroende till henne och gjorde mig mycket ont. Jag skulle så gärna vilja ta bort den pärlan tillika med ett par andra, men det går ej. Man kan aldrig få bort något från minnets radband.

Hittills hade hon, lätit den ena pärlan efter den andra glida vidare, under det hon talade, men nu tvekade hon ett ögonblick. De bleka kinderna fingo varmare färg, ögonen blevo så mörka och djupa. "Svunnen lycka", viskade hon och kysste en stor purpurrod pärla.

— Vet du vad detta är? Varken pärla eller ädelsten och ändå förmer är alla de övriga. Blott två droppar hjärteblod av dem båda, som älskade varandra, och ändå lika tungt som det stora, svarta korset. Dess röda glans kastar sitt skimmer över alla de stenar som sedan följa, utom denna svarta diamant, som jag fick av min moder, när hon lämnade mig för alltid.

Hon gjorde andäktigt korstecknet och hennes läppar rörde sig tyst, förmodligen i bön för moderns själ. När hon åter såg upp glänste tårar i hennes ögon. Sakta lät hon diamanten falla till de andra.

— Här äro smaragder, på vilka fyrväpplingar äro inristade. Jag har många sådana. Och diamanterna, som gnistra, äro minnen från stunder av en ljuv sällhet och berusning, då jag fick vila vid min älsklings hjärta och visste och kände, huru kär jag var ho-

nom. Säg, skulle jag väl kunna byta ut dem emot de gråa träkulorna? Och dock är det just diamanterna, som abedissan ej kan tåla att se. Kanske om hon själv ägde några, att hon då ej skulle tycka så illa om dem. Här är en mörk kula. Den är tyngre än bly och har ingen glans. Många heta tårar ha fallit på den, ty den är en påminnelse om det löfte jag gav, att utan klagan avstå från all kärlek och alla förhoppningar, om ödet för hans lycka krävde ett sådant offer av mig. Jag bar på den tiden detta radband som ett smycke kring min hals, och han brukade då och då fästa dit ännu en diamant. Men en dag kom han emot mig med ett jublande leende och ropade på långt håll, att han hade en dyrbar gåva åt mig, och under det hans läppar trycktes emot mina, fäste han det svarta diamantkorset på mitt bröst. Sedan flydde han därifrån utan att våga se sig om. — — — Längre släpade jag mig omkring med min tunga börda, som nästan krossade mig, men slutligen förbarmade sig Fader Tid över mig och lät mig få dö. Och nu går jag där uppe bland alla de andra döda, men de flesta av dem ha aldrig levat och de övriga ha lydigt bytt ut sina fagra pärlor emot de lätta träkulorna. Men jag kan det ej, jag vill det ej! utropade hon vilt. Säg själv, om du skulle kunnat förmå dig därtill? tillfogade hon vänd till mig, och lade det tunga radbandet på mitt bröst. Jag försökte att försvara mig, att rycka bort det. Korset kvävde mig, jag kände, att jag måste dö under dess tyngd, jag ville bedja henne att befria mig därifrån, men jag kunde ej få ett ljud över mina läppar. Det svartnade för min blick, och jag såg blott nunnans ögon, som glimmande eldkol, där hon stod lutad över mig, och med handen tryckte det tunga korset mot mitt bröst. Så blev allt mörkt, och jag förlorade medvetandet. — — —

*

— Men Ester, är du inte uppe än? Tåget går ju om en timme. Skynda dig!

Jag satte mig upp förvirrad.

— Men så skynda dig då! Varför stirrar du på mig, vad är det åt dig?

Greta kom fram till min säng och ruskade mig. I ett nu stod det klart för mig att jag hade drömt, drömt alltsammans. Åh! Gudske lov! Jag sprang upp som befriad från en tung börda, och inom en halvtimme var jag klädd och färdig med packningen, så att jag till och med hann äta frukost i all hast, innan vi åkte till stationen. Men när tåget hade lämnat staden, lutade jag mig ut genom fönstret för att ännu en gång få se klostret, som vi foro förbi. Jag tänkte på henne, som sjungit så vekt och med undergivenhet kysst sitt kors. Själva var jag ungefär vid samma ålder som hon, men vilken skillnad var det ej oss emellan. Vilka planer byggde jag ej för framtiden!

Hur växlande och rikt kunde det ej bli, som ännu låg framför mig. Och hon däremot — — —! Hon hade intet mera att hoppas på här i livet, intet att önska, intet att längta efter. Den ena dagen skulle gå som den andra, likt de lätta, intetsägande kulorna i nunnornas radband, ända tills den sista kulan fallit, och Fader Död förbarmar sig över henne och lägger korset mellan de stelnade händerna på hennes kalla bröst.

(*"Mitt Hem"*.)

Varför fru Håkansson gick in i rösträttsföreningen.

Den under de senaste åren bland socialt och politiskt intresserade kvinnor stående frågan: »Är ni medlem af rösträttsföreningen?» hade äfven riktats till fru Håkansson, känd som en synnerligt dugande och redbar självförsörjande kvinna. Men fru Håkansson svarade nej och lät sitt nekande åtföljas af en energisk motivering:

»Nej, jag tackar, jag varken är eller någonsin kommer att bli medlem af den där föreningen. Och jag begriper inte hvarför man skall bråka med sådant som man inte är tvungen till. Männen ha skött om världen hittills — så gott de förstått, hoppas jag — och åtaga sig nog bestyret hädanefter också, bara de få göra det i ro och fred. Fruntimmer ha väl tillräckligt att sköta ändå med hus och hem och man och barn — och tjänstfolk se'n! — utan att också lägga sig i politiken. För min del har jag fullt upp att göra med att sköta mitt pensionat — fjorton bäddar är inte småsmulor att hålla reda på. Och när man som jag är ensam om att försörja och skaffa uppfostran åt fyra barn, så gäller det minsann att hänga i både dag och natt utan att förstöra tiden med spring på politiska möten. Gott en kan få tillfälle en söndagseftermiddag att slinka in i Guds hus och höra en aftonsång.»

Några månader senare anmälde fru Håkansson sitt inträde i stadens F.K.P.R. »Tala om för mig orsaken till denna glädjande omvändelse», bad föreningens ordförande.

»Ja gärna — och lät andra få del af den också — jag är skyldig ett försöningsoffer», svarade fru Håkansson och makade sig tillrätta i soffhörnet. Ni känner ju mina omständigheter, men i alla fall är det kanske bäst att jag relaterar dem för att klara sammanhanget. Min man övergav hemmet för tolv år sen efter att ha förstört pengarna jag fått efter min far och lämnade mig ensam med fyra små. Min mor och jag flyttade då tillsammans och satte upp ett pensionat. Detta gick riktigt bra några år, ända tills min mor dog. Det föll mig aldrig in att jag inte hade full äganderätt till mitt moderarv. Nej, det har ni visst inte, upplyste juristen jag vände mig till för att få råd, ni är

icke änka, icke fränskild, har icke äktenskapsförord eller boskillnad och i testamentet finns ingenting om att er mors kvarlåtenskap skall tillfalla er ensam och vara undantagen er mans förvaltning. Ni har rätt att efter företeende av intyg om medellöshet utfå så mycket av er mors kvarlåtenskap att ni och barnen icke lida nöd. Men er man såsom er målsman är ensam berättigad att uppbära och förvalta arvsmedlen efter er mor. — Jag blev som förlamad och på min fråga om vad som vore bäst för mig att göra, rådde han mig att söka skilsmässa, ehuru jag naturligtvis borde ha gjort det innan min mor dog. Då min man vistades å okänd ort, skulle jag låta lysa efter honom i tidningarna. Ifall han icke lät höra av sig inom ett år, så skulle jag vara fri. Men om han får se efterlysningen och kommer hem och tar alltsammans? Häradsbövdingen ryckte på axlarna: Ja, den risken löper ni ju.

Det gick som jag fruktade — fortsatte fru Håkansson sin historia — min man kom hem, han var inte längre borta än i Kristiania. Han hade plats som bokförare hos en änka, som hade någon sorts affär. Pengarna fick han rubb och stubb och gav sig av igen för att bli delägare i ankans affär. Barnen och jag skulle komma efter, hettes det. Detta var således resultatet af mina hederliga föräldrars livslånga arbete och sparsamhet, att en främmande karl skulle i ett främmande land med en främmande kvinna förslösa vad de med möda skrapat ihop, under det att deras enda barn fick nästan lida nöd.

Sådant kallas »förvaltning».

Skilsmässa ville han inte höra talas om. Lyckligtvis fick jag behålla möblerna, antingen Håkansson glömt bort dem eller tyckte att jag kunde få några smulor med av arvet. Så blev det att fortsätta med pensionatet — människor tyckte att jag lidit orätt och voro snälla emot mig — och bra har det gått, två av barnen kunna redan försörja sig själva. Jag har haft gott mod och när det ibland motat har jag bara tagit nya tag med friska krafter, men i dag tröt mig tålmodigt riktigt — jag har inte en gnista kvar — — —

Fru Håkansson måste svalka sig med ett glas vatten, innan hon kunde fortsätta:

»Det är så, ser ni, att jag i höst ämnar utvidga mitt pensionat och har hyrt en våning som gränsar intill min. Till den nya lägenheten hör en telefon som jag ville övertaga. Så går jag i dag till telefonbyrån för att få kontraktet övertäat på mig. — Är ni ogift? fick jag till svar på min förklaring. — Nej. — Är ni änka då? lydde nästa fråga. Tveksam om vad jag skulle svara, då jag inte på fem år hört av min man, frågade jag vad det hade med saken att göra, då det var jag som både skulle begagna och betala telefonen. Men så enkelt var det inte. — Om ni har en man, så är det naturligtvis han som skall underteckna kontraktet. — Men jag har ingen aning om hvar han finns,

svarade jag som även började bli otålig — skulle jag kanske hämta hem honom från Amerika eller Australien för att underteckna ett telefonkontrakt? — Ja, som ni vill, men ert namn — en gift kvinnas — duger inte — sådan är lagen. Den unge mannens ton var obekvämligt överlägsen.

— Är lagen verkligen sådan, svarade jag, så är det på tiden att den blir ändrad — och så gick jag hit för att bli inskriven i rösträttsföreningen. —

— Duger inte! utbrast fru Håkansson bittert. — Det kändes som om jag fått ett slag i ansiktet, så blygdes jag, då jag smög mig ut. Alla dessa tunga år har jag redbart sträfvat för att försörja de mina och skaffa barnen en god uppfostran, har punktligt fullgjort min skattskyldighet till stat och kommun — och så blir jag behandlad som ett omyndigt barn eller som en förbrytare. Är Sveriges lag sådan mot Sveriges kvinnor, så är det sannerligen på tiden att vi sammansluta oss för att få den ändrad i enlighet med rättvisa och sunt förnuft.»

Och så gick fru Håkansson sin väg med rakare nacke och fastare steg än vanligt — hon hade tydligen kommit till insikt om sitt människovärde, fastän hon var gift.

Frigga Carlberg.

Våra tjänstflickor.

En solidar-opponent.

Elsa Törne är för närvarande ute och går i de danska tidningsspalterna, och bland annat upptar i sista numret av Politiken fru Emma Gad de med tjänstefolksproblemet sammanhängande Solidarprinciperna till skärskådning. Någon sympati kunna de knappast påräkna från den danska författarinnans sida och hon uttalar genast sina dubier att det nya systemet skall ställa sig billigare än det gamla även om en tjänstflicka enligt den anställda beräkningen skulle kosta över tusen kronor om året. I varje fall — fortsätter hon — finns det emellertid gott om fruar, som trots allt fagert tal tills vidare hålla fast vid den gamla ordningen, som, även om den vållar en smula jungfrubekymmer, dock skönar dem från att komma hem till en kall och övergiven bostad, där de själva måste lägga veden i kakelugnen. När författarinnan vidare i varma, uppmuntrande ordalag påpekar att det enda sättet för husmödrarna att på en gång få det husliga arbetet utfört och utveckla sin själ och sina samhälleliga intressen, är att stiga upp klockan sex om morgonen och börja arbetet klockan sju, så fruktar jag att icke så få stockholmskor helst ta avstånd från denna hemmens panyttfödelse. Köpenhamnskorna kan jag i varje fall svara för. De tycka i regeln bättre om att roa sig sent om kvällarna än att sörja för eget och andra hems panyttfödelse klockan sju en iskall vintermorgon.

Nej, det går inte så lätt som fru Törne tror att forma om samhället. Århundradens sedvänjor ha givit dess byggnader tjocka murar, som motstått många angrepp, och familjen har så länge den existerat bestått av man, hustru, barn och de för hemmets skötsel nödvändiga hjälpredorna. Allt detta förändras icke i en handvändning. Jag tror därför det är klokare att se på förhållandet sådant det är än sådant det kunde bli genom en brytning med våra traditioner och vanor. Faktum är ju att det blir allt svårare att få goda tjänstflickor och att vederbörande hellre välja vilket annat yrke som helst än tjänarinnsans. Alldenstund våra dagars jungfrur knappast ha det sämre ställt än t. ex. ett butiksbiträde — utom en genomsnittslön på två à tre hundra kronor om året, allting fritt och dessutom presenter och drickspenningar — måste den kring sig gripande olusten att välja detta dock rätt naturliga kvinnoyrke ha mycket djupt liggande orsaker. En av dessa är den bristande friheten, en annan den gängse åsikten att det är tarvligt att tjäna — en åsikt, som just frodas inom den lägre medelklassen, därifrån rekryteringen skulle ske.

Den förstnämnda orsaken är svår att undanröjda, emedan hemsysslorna knappast kunna inrangeras under bestämda klockslag. Det är och måste alltid förbli en hänsyns- och takt-sak, och jag tror att en smula tillmötesgående och förståelse från husmodrarnas sida är absolut nödvändig, om icke förhållandena skola utveckla sig i en synnerligen oangenäm riktning. I fråga om hemmets skötsel rör det sig liksom överallt annorstädes om arbetsgivare och arbetare, men oftast kan man konstatera en grundlig olikhet i uppfattningen hos herrskapet och tjänarna. Familjen anser att för den och den summan köpes vederbörandes hela tid och existens, medan tjänstflickan däremot proklamerar att hon betalas för att utföra arbetet i hemmet och att hon för övrigt bör ha sin frihet liksom fallet är i fråga om alla andra yrken. Har hon rätt eller orätt? Här ligger hunden begraven. En diskussion kan aldrig leda till enighet i denna punkt, utan tvärtom måste det uppstå förbittring emedan somliga betrakta den kinkiga frågan genom traditionens glasögon, andra däremot med en friare blick tidens bärande idéer fört med sig. Sannolikheten talar emellertid för att även om den äldre husmodern håller styvt på sin bestämmanderätt över tjänarna, så torde den yngre komma att lära sig hylla principen om arbetsgivare och funktionärer.

Även om grunduppfattningen blir och måste bli olika kan emellertid det hela gå förträffligt om fruarna blott vilja fasthålla kravet att tjänstflickorna mitt under den stora frihetsförnimmelsen skola bibehålla en viss form i fråga om väsen, uttryckssätt och klädedräkt under arbetstiden. Vare sig

det är fråga om demokrater eller ej kunna vi alla komma överens om att ingenting ger ett bättre intryck av ett hems ordning och prydighet än en korrekt, väluppfostrad tjänstflicka. I denna punkt stå danskorna tillbaka inte bara för engelskorna, som delvis äro korrektheten personifierad, utan delvis också för svenskorna. Förmodligen är det den starkt utvecklade jämlikheten, som vållar detta. Likasom en schweizare känner sig alltför friborn att bära livré och sitter på boken av en Genève-landä i jacka och brun melonhatt, så tycker den danska tjänstflickan att det ger en viss prägelse av oberoende att passa upp vid bordet i låghalsad, högröd blus och visa sig lika munter och otvungen som herrskapet. Det är den honetta ambitionen, som ytterst vållar alla svårigheterna. Ansåg man det lika fint att laga mat och duka bord som att sälja för fem öre karameller i en strut skulle allt vara räddat. Mycket bidrar också namnet tjänstflicka, jungfru, till denna missaktning. Kunde man i stället hitta på någonting i stil med det tyska "Stütze" skulle det mera än alla världens system bidra tillfredsställa dessa arbetande unga kvinnor, som betyda så oändligt mycket för vårt dagliga välbefinnande och ofta skänka oss våra bästa och mest trofasta vänner.

På så sätt skulle vi allra bäst undgå faran att av den hårda nödvändigheten tvingas att kasta oss över fru Törnes Solidarsystem, som fordrar av oss arma kvinnor — ja, vad allt fordrar det inte! När jag tänker på, att jag skall tvätta golv och bädda sängar klockan sju på morgonen, borsta skor, promenera, laga frukosten, öppna tamburdörren, spela Beethovens sonater, studera sociala broschyrer, avlägga sjukbesök, skala potatis, duka bord, tvätta o. s. v. och ändå vara spirituell och munter i Solidarföreningen på kvällen, så går det runt i huvudet på mig. Jag säger helst ifrån genast — jag kan inte. Jag tar min Matts ur skolan.

(Sv. D.)

Ur verkligheten.

Stockholmsbild
för Tjänarinnebladet
af Walborg Ulrich.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Tre år ha förgått sedan Anna lämnade fru Nygren. Den plats hon då tillträdde, och där hon stannade något mer än ett år, var så tillvida helt och hållet olik vad hon förut provat på, som hennes matmor ej det ringaste brydde sig om sitt hem eller hushåll i detalj. Så snart allting var ordentligt, kände hon sig nöjd. Aldrig föll det henne in att säga; »nu

skall vi ha rengöring i nästa vecka», eller »i morgon skall vi räkna tvätt». Allt sådant fick husjungfrun själf ha omtanke om, liksom kokerskan styrde och ställde med allt som rörde maten och köket. Hon kunde säga till några dagar förut; »om tisdag kommer det så och så många främmande till middagen», och sedan fingo jungfrurna själfva tänka ut och skaffa hem mat och blommor och allt som behövdes. Stundom kunde det falla dem in att fråga henne, om hon gillade deras förslag, men sedan hon hört på och förklarat att det var bra alltihop, glömde hon det strax igen. Hennes man däremot måste alltid noga ha reda på matsedeln för att kunna bestämma vinerna.

Anna fick under denna tid öva sig att tänka och handla fullkomligt själfständigt, vilket ju kunde vara godt för den, som snart hoppades få ett eget hem att sköta. Men när hon efteråt tänkte tillbaka på detta år, insåg hon att det ej skulle varit nyttigt för henne att under årtal vänja sig vid all den lyx och allt det öfverdåd som rådde där, om hon skulle kunna känna sig lycklig under de små förhållanden och med de enkla vanor, som en arbetares hustru har att vänta. Men Anna var lycklig, mycket lycklig som Birgers hustru, och saknade intet af det som varit, och när ännu ett år gått hän, och en liten tös sett dagens ljus i deras hem, tyckte hon nästan att hennes lycka var för stor. Och dock satt hon nu hos Lotten med sin lilla flicka i knäet och grät bittert. Hon kom från sjukhuset där Hilda sedan några veckor låg döende i lungdot. Själv visste hon intet därom, utan gjorde upp planer huru de alla skulle fara till landet om söndagarne i sommar »när jag är frisk igen». men sköterskan hade just i dag på Annas fråga svarat, att intet hopp fanns, endast den trösten att sluttet troligtvis ej blev svårt. En eller annan vecka ännu och den glada Hilda skulle vara borta för alltid. »Aldrig skall lilla Eva få komma in på en fabrik, om det står i min makt att hålla henne därifrån», utbrast Anna och tryckte sitt barn intill sig. »Jag tror ändå att det är där vi ha att söka grunden till Hildas sjukdom. Fabrikslönerna räcka minsann ej till någon ordentlig föda eller ordentlig bostad, och när kroppen är kraftlös och illa närd, då får sjukdomen snart makt över en. Snälla Lotten, försök att övertala Tora att sluta vid fabriken och stanna hemma och hjälpa dig. Du har ju så mycket arbete nu, att du behöfver både två och tre flickor till strykningen.»

Lotten såg sig belåtet omkring på alla högar med städkläder och blusar, som hon tvättat och strukit under dagens lopp. Hon hade nämligen på Annas råd och med hjälp af pengarna för lif-försäkringen satt upp en liten tvätt- och strykinrättning, för att slippa gå ut som hjälphustru och lämna barnen ensamma hela dagarna. Hon var duktig i sitt arbete och ordentlig och hade på dessa år fått så många kunder att hon måste ta två flickor till hjälp. »Ja, det skulle

Stockholms Tjänarinneförenings

Platsanskaffningsbyrå och Expedition

Öppen kl. 11—4, 6—7. Torsdagar kl. 11—4, 6—8.

Lördagar endast kl. 11—4.

Grevtureg. 20 C.

Allm. Tel. 94 39.

Matts i Körkbyn, Pelle i Storängen och Lisa i Kråkhult

medverka vid fester och samkväm.

Uppgörelse kan ske efter överenskommelse pr telefon Allm. 23 00 kl. halv 12—halv 1.

FRÖKEN WALBORG ULRICH.

inte vara så tokigt», svarade hon betänksamt, »men det går nog inte. Tora är så van, vid fabriken, så hon lämnar den inte. Men när Greta får ett par år till på nacken, kan hon hjälpa mig». »Nej, mamma, jag vill hellre laga mat och baka och sopa och städa, det är mycket roligare än att stryka», föll Greta in, »kan inte moster Anna hjälpa mig, så jag kan få komma in som frielev på någon hushållsskola? Mamma säger, att det är för dyrt för oss annars, och jag ville så rysligt gärna lära mig riktigt.»

»Jo, Greta, det skall moster göra», svarade Anna och log genom tårarna mot den lilla beställsamma tösen, som med sitt stora förkläde, damborsten i ena handen och sopskyffeln i den andra, såg ut som en riktig liter husmor. »Vi få väl ha tålamod några år, ännu är du för ung. Men snart hoppas jag att Tjänarinneföreningen får sin fackskola i stånd och då loftar jag dig, Greta, att du skall få gå igenom en kurs där, och det kostar ingenting». Greta strålade av belåtenhet vid detta löfte, men Lotten skakade missnöjd på huvudet. »Tän-

ker du, att Greta skall ta plats som jungfru? Jag tycker inte att din egen erfarenhet i det fallet var för trefflig; kom ihåg Nygrens». »Ja, Lotten, det kan ju tyckas så, men jag hoppas, ja, jag är alldeles säker på, att det blir en vändning till det bättre i den vägen. Och just en fackskola kommer att göra mera nytta än alla långa diskussioner och tidningsartiklar. En duglig tjänarinna, som kan sitt yrke, måste dock bli värderad annorlunda än den, som ingenting har lärt sig, och om vi en gång kommer därhän, att tjänstflickorna ej längre bo i sina matmödrars hem, komma de äfven att vinna i anseende och själfständighet, och det dröjer nog inte så många år förrän en jungfru är en arbetare som alla andra och ej längre har en undantagsställning, som dock egentligen är en kvarleva från lifegenskapen, liksom hela den undantagslag, tjänstehjomsstadgan, under hvilken hon nu lyder».

»Seså, bli inte het nu! Och hvad den där gamla tjänstehjomsstadgan beträffar, som du jämt far ut emot, så tycker jag verkligen att det är att öda

krut på döda hökar. Det är ju ingen, som bryr sig om den, och det, som står i den, gäller ju bara för den, som har tagit städsel, och det finns väl knappt en enda jungfru i Stockholm numera, som gör det.» —

»Det är nog sant, allt det där», svarade Anna, »men det gäller dock mest de stora städerna. Och dessutom förstår du inte, att bara detta, att det finns en särskild lag för tjänare, är en skamfläck för hela kåren. Varför skola ej vi lyda samma lagar som våra bröder och systrar? Låt oss arbeta under samma förhållanden, under samma lagar, så skall du få se, att vi också komma att bli ansedda som människor, och inte bara som en nödvändighetsartikel i ett hushåll. Bort med inneboendesystemet äfven för tjänare, giv dem bestämda arbetstider, olika för olika hem och olika förhållanden, fordra yrkesskicklighet av en jungfru likaväl som av en annan arbetare, så skall du få se, att det ej mera blir så ont efter tjänstflickor, som det är nu. Och när vi kommit därhän, så skall också förhållandet mellan husbonde och tjänare bli bättre, ty husbonden skall veta, att sätta värde på en duglig tjänare, även utan att anse den som sin egendom, och en tjänare skall villigt göra sitt arbete och göra det *glatt*, då hon är fri från detta tvång dygnet om, som just alstrar den största bitterheten. Så skall det bli i framtiden, det tror jag så visst, och när allting annat går framåt och blir bättre och bättre, varför skulle inte vi också bli det. Det beror på oss själva, och om endast alla ville inse det, och sluta sig samman till ett helt, så skulle halva striden vara vunnen!»

(Slut.)